

Posudek oponenta: Barbora Kundračíková

Cizí světy, jejich, (vy)nalézání, popis či kolonizace, jsou tradičním námětem vizuálních umění. Zmínit lze vizionářskou produkci Chesleyho Bonestella nebo notoricky známé projekty spojované s činností NASA na konci 60. let, dotované americkými správními orgány, také ale aktuální práci "projektantů" typu Jaroslawa Kozakiewicze. Technologie samozřejmě hrají zásadní roli při samotném sestrojování raket nebo stavbě kosmických stanic, sdílení "nových" představ a informací ale přece jen daleko lépe zprostředkuje jazyk, kterému "všichni dobře rozumíme", tj. ten vizuální, imaginativní.

Do tohoto rámce nyní vstupuje také Ondřej Minář, byť jeho cíle jsou samozřejmě poněkud odlišné. A tematizuje přitom řadu s tím spjatých nejistot či pochybností - přičemž, možná překvapivě, využívá strategií krajinomalby a konstruuje finální obraz. Dosahuje tím pozoruhodného splynutí záměru a dojmu: distance. Přestože ve své obhajobě hovoří o vnitřních krajinách, je zjevné, jak velice pro něj *nejsou* tématem - jak velice usiluje o pokud možno co nejvíce autonomizovanou reflexi situace, která je mu, stejně jako nám všem, bytostně cizí, a přesto nás zahrnuje. Mezi otázky, které si lze spolu sním klást, patří: Co to znamená, objevovat (nový) svět nebo jej popisovat? Co to znamená, jej sdílet? Jaké morální konotace s sebou tento proces nese? Komu tento svět patří? Jaké právo na něj objevitel má? Jak moc za něj zodpovídá? Jak se tato aktivita promítá vně a jaký je její dopad uvnitř? Kde leží hranice mezi univerzálním (například univerzálně lidským) a osobním (osobními zájmy, osobními zvyklostmi, osobním jazykem)? Takto se lze samozřejmě ptát nejen majíce přitom na paměti lidskou aktivitu na Marsu, ale také tu na Zemi. I proto se jeví krajinomalba paradoxně jako pozoruhodně vhodný způsob reflexe daného tématu.

Minářovo úsilí by bylo možné rozdělit do několika konsekventních oblastí - vstupním impulzem je zcela jistě porozumění tomu, čemu je věnována pozornost. Do tohoto rámce spadá reflexe bezpočtu fotografií, konstrukce modelu i jeho následné zavržení. Vizuální aspekt věci, to, že jde jistě o penzum faktických informací (teplota, gravitace, hustota atmosféry), ale jejich svorníkem je právě vizuální realita pozorovaného, je nesmírně zajímavá, mj. proto, že připomíná tradici západní, na vizualitě budované vědy: Pozornost je klíčem ke všemu poznání.

Moment druhý, stejně zásadní, je abstrahování - skutečnost, že motivací k malbě je abstraktní představa či myšlenka. Jistěže, cizím světem může být člen vlastní domácnosti, kožní buňka nebo konkrétní ekosystém. V případě všech uvedených lze také dojít "velkého celku". Záměr velký celek rovnou reflektovat, od něj naopak postupovat k těm menším a hmatatelnějším, nabízí odlišné hledisko. Na Mars, podobně jako na Měsíc, máme tendenci pohlížet či vzhlížet z vlastní perspektivy (emocionálně, mocensky). V tomto případě podobnou možnost nemáme - není to přitom jiné oko, které hledí na nás, je to jeho absence, čemu jsme vystaveni.

Odtud, nebo spíše potud, současná filosofie: Post-latourůvský svět, v němž jsou vědomé a nevědomé entity, události a situace součástí jedné, neustále se proměňující sítě.

A třetím, pro mne možná skutečně nejzajímavějším aspektem, je právě zvolená technika. Nemíním obhajovat piktorální realismus nebo jej stavět do opozice vůči jiným, nejen malířským strategiím. To, co mne fascinuje, je napětí mezi osobní rovinou malířského gesta a absolutní distancí výsledného obrazu, které se koncentruje v reálném objemu řemeslné práce. Umím si představit vynikající prostorovou instalaci, koncept nebo báseň, které dokáží vzbudit podobný pocit chladu či odosobnění. Nejsem si však jistá, že tento předpoklad lze skutečně naplnit. Naopak se mi těžko věří tomu, že malba je podobně jistoty schopna - a ukazuje se, že ano. A to přesto, že scény, které nám nabízí, samy o sobě neznámé nejsou. Právě to je ale také zdrojem překvapivé míry naděje, či alespoň klidu, který Minářova práce evokuje: Takto to je.

Ve výsledku, navzdory všem původním pochybnostem, hodnotím práci Ondřeje Mináře veskrze pozitivně a jsem upřímně zvědavá, k čemu bude v budoucnu směřovat.

K ommuni dne 30. 1. 2017

Barbara Kudrinská